

BA/BB – lər üçün istifadə olunan bəzi düsturlar:

Saatın əqrəbləri arasındakı bucaq:

$$\left| \frac{11d - 60s}{2} \right|$$

Həlli üçün izah verək: d – dəqiqəni, s – saatı ifadə edir. Məsələn, saat 16:05 verilərsə, bu zaman $16 - 12 = 4$ alıb, saatı 04:05 kimi də təqdim etmək olar, cavab eyni çıxacaq. Məsələn, 17:30 – u

$17 - 12 = 5$ alıb, saatı 05:30 kimi göstərə bilərik. Burada misalın cavabını $0 - 180^\circ$ intervalında aldınızsa, cavab odur. 180° – dən böyük olduqda isə bu zaman aldığımız cavabı 360° – dan çıxmaq lazımdır. 360° – dan böyük cavab aldığınız halda, aldığınız cavabdan $360^\circ - 1$ çıxmaq lazımdır.

[Saatın əqrəbləri arasındakı bucaq - YouTube](#)

Xarab saat:

$$12x - \text{fasilə} = x + \text{s.ə.i.o.v}$$

s.ə.i.o.v – (saat əqrəbinin irəlində olduğu vaxt) **Məsələn, saat**

15:00 göstərirə, deməli saat 3 – dür. $3 \times 5 = 15$, s.ə.i.o.v – un yerinə 15 yazırıq. **18:00** göstərirə, deməli saat 6 – dır və

$6 \times 5 = 30$ edir, yəni s.ə.i.o.v – un yerinə 30 yazırıq.

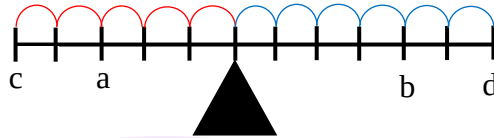
(həmişə 5 – ə vurulur, bu qaydadır)

[XARAB SAAT-Sadə düsturla. - YouTube](#)

Ədədin faizinin tapılması: Verilən ədədi faiz göstərən ədədə vurub, 100 – ə bölmək lazımdır:

$$\text{Məsələn, } 50 - \text{nin } 12\% - i \rightarrow 50 \times \frac{12}{100} = 6$$

Lingin hesablanması: $3 \times a + 5 \times c = 4 \times b + 6 \times d$

[Lingler mövzusu. sadə ling izahı. - YouTube](#)

Sürət məsələləri:

$$S = v \cdot t$$

Eyni istiqamətdə gedən iki nəqliyyat vasitəsinin sürətləri fərqlinin zamanla hasilı gedilən yolu verir:

$$S = (v_1 - v_2) \cdot t$$

Qarşı – qarşıya gələn nəqliyyat vasitələrində isə sürətlər toplanır: (əks istiqamətdə də eyni düstur tətbiq olunur)

$$S = (v_1 + v_2) \cdot t$$

Hər hansı bir su nəqliyyat vasitəsinin axan su ilə üzərindəki eyni istiqamətə hərəkəti zamanı gedilən yolun hesablanması düsturu aşağıdakı kimi olur:

$$S = (v_{\text{nəqliyyat}} + v_{\text{axan su}}) \cdot t$$

Əksinə olduqda isə, yəni, nəqliyyat vasitəsi (motorlu qayıq, kater və s.) axan suyun əksinə hərəkət edərsə, bu zaman isə sürətlər çıxılır.

$$S = (v_{\text{nəqliyyat}} - v_{\text{axan su}}) \cdot t$$

Bir də orta sürət anlayışı mövcuddur. Orta sürət düsturu üçün iki hal mövcuddur.

Birinci hal, *bütün yola sərf olunan zamanın yarısını bir sürətlə, digər yarısını başqa bir sürətlə hərəkət edən nəqliyyat vasitəsinin orta sürətinin tapılmasıdır. Bu halda,*

$$v_{\text{orta}} = \frac{v_1 + v_2}{2}$$

düsturu ilə hesablanır.

İkinci hal isə, *nəqliyyat vasitəsi bir yolu V_1 sürəti ilə, eyni uzunluqda olan başqa bir yolu V_2 sürəti ilə hərəkət edərsə, bu zaman isə aşağıdakı düstura baxılır:*

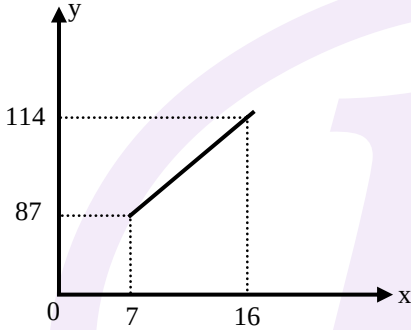
$$v_{\text{orta}} = \frac{2 \cdot v_1 \cdot v_2}{v_1 + v_2}$$

[Sürət məsələləri/Geniş izah - YouTube](#)

Qrafik suallarının düsturu:

$$\frac{x - x_1}{x_2 - x_1} = \frac{y - y_1}{y_2 - y_1}$$

İZAH 1:

$y = 204$ olduğu halda, x – in qiymətini tapın.

$$x_1 = 7, x_2 = 16, y_1 = 87, y_2 = 114, y = 204,$$

$$\frac{x - 7}{16 - 7} = \frac{204 - 87}{114 - 87}$$

$$\frac{x - 7}{9} = \frac{117}{27}$$

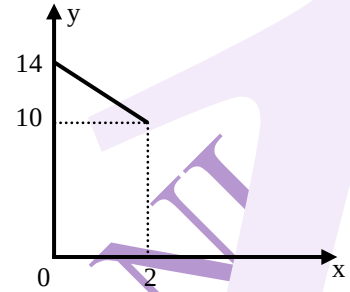
$$27(x - 7) = 9 * 117$$

$$27(x - 7) = 1053$$

$$x - 7 = 39$$

$$x = 46$$

İZAH 2:

$x = 14$ olduğu halda, y – in qiymətini tapın.

$$x = 14, x_1 = 0, x_2 = 2, y_1 = 14, y_2 = 10,$$

$$\frac{14 - 0}{2 - 0} = \frac{y - 14}{10 - 14}$$

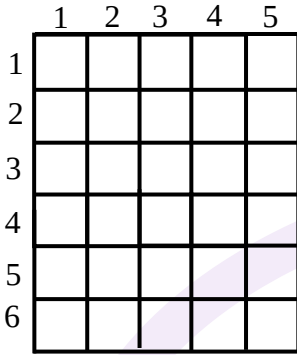
$$\frac{14}{2} = \frac{y - 14}{-4}$$

$$-28 = y - 14$$

$$y = -14$$

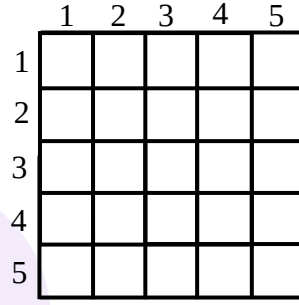
[Qrafiklər/Çox sadə izah - YouTube](#)

Kvadratların sayılması için metodlar:

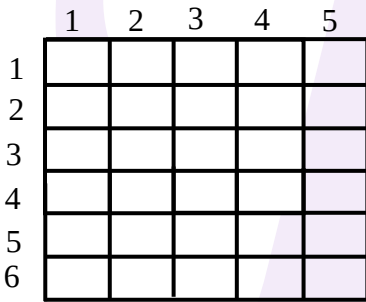
$$6 \cdot 5 + 5 \cdot 4 + 4 \cdot 3 + 3 \cdot 2 + 2 \cdot 1 = 70$$

[Figür sayma. Sadə izah. - YouTube](#)

$$5^2 + 4^2 + 3^2 + 2^2 + 1^2 = 55$$

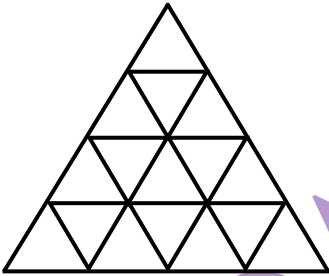
Düzbucaqlıların sayılması üçün metod:

$$(1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6) \cdot (1 + 2 + 3 + 4 + 5) = 315$$

[Düzbucaqlı saymaq :\) - YouTube](#)

Üçbucaqların sayılması üçün metod:

1 → ①
2 → 3
3 → ⑥
4 → 10

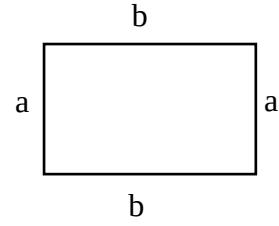
$$1 + 3 + 6 + 10 + 1 + 6 = 27$$

[Üçbucaq sayma - YouTube](#)

SAHƏ DÜSTURLARI (YALNIZ BA – LAR ÜÇÜN):

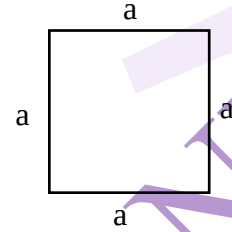
Düzbucaqlının sahəsinin tapılması:

$$S = a \cdot b$$

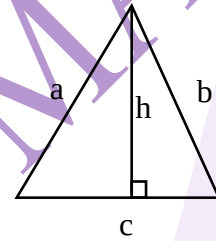
Kvadratin sahəsinin tapılması:

$$S = a^2$$

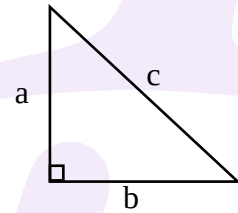
Üçbucağın sahəsinin tapılması

$$S = \frac{1}{2} c \cdot h$$

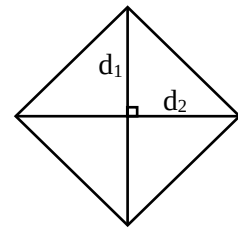
Düzbucaqlı üçbucağın sahəsinin tapılması:

$$S = \frac{1}{2} a \cdot b$$

Rombun sahəsinin tapılması:

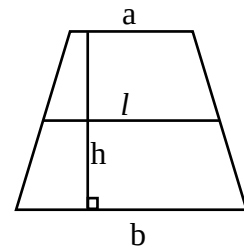
$$S = \frac{1}{2} d_1 \cdot d_2$$

Trapesiyanın sahəsinin tapılması:

$$l = \frac{a+b}{2}$$

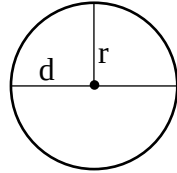
$$S = l \cdot h, S = \frac{a+b}{2} \cdot h$$

Dairənin sahəsinin tapılması:

$$S = \pi r^2$$

$$S = \frac{\pi d^2}{4}$$

Paraleloqramın sahəsinin tapılması:

$$S = a \cdot h$$

